

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

V.511.12.2019.TS

**Pan
Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury**

ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 WARSZAWA

Podczas spotkań z przedstawicielami stowarzyszeń „Miasto Jest Nasze” oraz „Piesza Masa Krytyczna” (dalej jako: stowarzyszenia, organizacje społeczne), które odbyły się w ramach współpracy Rzecznika Praw Obywatelskich z organizacjami społecznymi, poruszony został problem niedostatecznej ochrony prawnej osób korzystających z przejść dla pieszych, która skutkuje znaczną liczbą ofiar śmiertelnych i poszkodowanych po stronie przechodniów. Według statystyk, w 2017 r. doszło do 32 760 wypadków drogowych, przy czym w 25 procentach były to zdarzenia z udziałem pieszych. W wypadkach drogowych śmierć poniosło 873 pieszych, a rannych zostało 7587 osób poruszających się pieszo. Potrącenia pieszych, do których doszło w wyniku niedostosowania prędkości przez kierujących pojazdami, miały tragiczne skutki, gdyż w co piątym takim zdarzeniu zginął człowiek. Z danych opublikowanych przez Komendę Główną Policji wynika, że kluczową przyczyną potrąceń pieszych było nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu na przejściu dla pieszych. Analiza danych statystycznych wskazuje na to, że w ostatnich latach liczba wypadków drogowych na przejściach dla pieszych ma tendencję wzrostową.

W sprawozdaniu pt. „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania zrealizowane w tym zakresie w 2017 r.” Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego także zwraca uwagę, że liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych, którymi są piesi, nieznacznie wzrosła w porównaniu z rokiem 2016 r. Wskazuje to na konieczność podejmowania nowych działań zapobiegawczych mających na celu poprawę bezpieczeństwa najsłabiej chronionej grupy uczestników ruchu drogowego, jakimi są piesi.

Mając na uwadze wysoką wypadkowość w rejonie przejść dla pieszych, przedstawiciele stowarzyszeń postulują dokonanie zmiany przepisów Prawa o ruchu drogowym i rozszerzenie zasady pierwszeństwa pieszego na przejściu dla pieszych. Obecnie, zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1990), pieszy znajdujący się na przejściu dla pieszych ma pierwszeństwo przed pojazdem. Z przywilejem pierwszeństwa osób korzystających z przejścia dla pieszych skorelowany jest spoczywający na kierującym pojazdem obowiązek zachowania szczególnej ostrożności przy zbliżaniu się do tego przejścia oraz ustąpienia pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na przejściu (art. 26 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym). Postulat organizacji społecznych sprowadza się do wprowadzenia do Prawa o ruchu drogowym regulacji, które dadzą pieszemu pierwszeństwo już w momencie, gdy ma zamiar wejść na przejście dla pieszych i zamiar ten sygnalizuje oczekiwaniem bezpośrednio przed przejściem, a także nakazą kierującemu pojazdem ustąpić pierwszeństwa pieszemu, również wtedy, gdy oczekuje na możliwość wejścia na przejście dla pieszych. Tego rodzaju rozwiązanie ma przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa pieszych przechodzących przez jezdnie, w miejscach do tego wyznaczonych. Kierowca zbliżający się do przejścia dla pieszych wiedząc, że pierwszeństwo przysługuje nie tylko osobie znajdującej się na przejściu, ale także pieszemu oczekującemu na przejście przez jezdnię, będzie musiał zachować jeszcze większą ostrożność i w większym stopniu zredukować prędkość pojazdu.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że zasada, zgodnie z którą pieszy ma pierwszeństwo jeszcze przed wkroczeniem bezpośrednio na przejście dla pieszych, obowiązuje w krajach skandynawskich (Norwegii, Danii i Finlandii) oraz w większości państw Europy Zachodniej (we Francji, Belgii, Holandii, Szwajcarii, Austrii, Niemczech). Tytułem przykładu można wskazać, że według ustawodawstwa norweskiego i francuskiego, kierowca ma obowiązek zatrzymania się przed przejściem dla pieszych nawet, jeśli osoby znajdujące się w jego pobliżu nie wykazują wyraźnego zamiaru przejścia przez jezdnię, a jedynie zbliżają się do jezdni. Natomiast prawodawstwo szwajcarskie zobowiązuje kierowcę do zatrzymania się i ustąpienia pierwszeństwa pieszemu w przypadku, gdy pieszy znajduje się już na przejściu dla pieszych, bądź stoi przed przejściem, lecz ma oczywisty zamiar przejścia przez jezdnię. We wspomnianych państwach liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych w przeliczeniu na milion mieszkańców jest zdecydowanie niższa niż w Polsce.

Wskazać ponadto należy, że w polskim prawodawstwie znajdują się już unormowania, z których można wywodzić pierwszeństwo osób, które wchodzą na przejście dla pieszych. Zgodnie z § 47 ust. 4 rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 170, poz. 1393), kierujący pojazdem zbliżający się do przejścia dla pieszych oznaczonego znakiem D-6 jest obowiązany zmniejszyć prędkość tak, aby nie narazić na niebezpieczeństwo pieszych znajdujących się na przejściu dla pieszych lub na nie

wchodzących. Powołany przepis nakazuje kierowcy zredukować prędkość, aby mógł zatrzymać pojazd przed przejściem dla pieszych, jeżeli pieszy znajduje się na przejściu lub na nie wchodzi. Obowiązek zmniejszenia prędkości pozostaje w korelacji z pieszymi znajdującymi się lub wchodzącymi na przejście. Przedmiotowa regulacja daje pierwszeństwo pieszemu nie tylko wówczas, gdy znajduje się na przejściu, ale także wtedy, gdy wchodzi na przejście (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2005 r., sygn. akt IV KK 244/05, R. A. Stefański). Unormowania zawarte w § 47 ust. 4 rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie znaków i sygnałów drogowych pozostają jednak w sprzeczności z art. 13 ust. 1 i art. 26 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym, w myśl których pierwszeństwo przed pojazdem ma tylko pieszy znajdujący się na przejściu dla pieszych. Ponadto, powołany § 47 ust. 4 rozporządzenia nie znajduje uzasadnienia w treści delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia, gdyż upoważnienie nie przekazuje do szczegółowego uregulowania materii dotyczącej zasad zachowania się uczestników ruchu w miejscach oznaczonych znakami drogowymi (por. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami, przedstawionego Sejmowi RP VII kadencji, druk Nr 1859).

Mając powyższe na uwadze oraz kierując się troską o zapewnienie bezpieczeństwa pieszym przechodzącym przez jezdnię w miejscach do tego wyznaczonych, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2018 r. poz. 2179), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie zasadności zmiany zasad ruchu drogowego obowiązujących na przejściu dla pieszych, polegającej na przyznaniu pierwszeństwa pieszym, którzy oczekują na przejście przez jezdnię lub wkraczają na przejście dla pieszych. W przypadku podzielenia postulatów zmiany wspomnianych zasad ruchu drogowego, uprzejmie proszę Pana Ministra o podjęcie - w ramach posiadanych kompetencji - stosownych działań legislacyjnych zmierzających do nowelizacji przepisów Prawa o ruchu drogowym.